

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2000
FORFATTER:	Gunhild Due
TITEL:	Hans August Andersen – hårdt arbejde og en smule held.
KORT RESUME:	Kolding-kunstneren og hans skulpturer og malerier.

Hans August Andersen

– hårdt arbejde og en smule held

Af Gunhild Due

Når man fødes i et arbejderhjem i 1926, skal der en god portion held til at havne hos et par forældre, der har sans for at støtte en tegne- og maleglad dreng bl.a. ved at give ham et stafeli i julegave. At forældrene yderligere lod Hans August få en bedre skolegang, nemlig en realeksamen – i 1943 – noget der dengang ikke var almindeligt for en arbejderdreng, hører med til heldet. At der så dukkede en læge Ørkild op, som så Hans Augusts billede på staffeliet og foreslog drengen at kontakte Kolding-maleren Christian Daugaard for at få lidt vejledning, ja så var livsbanen allerede lagt, set i bagklogskabens klare lys – og begyndelsen til det slidsomme arbejde med kunst startet, når den, som hos Hans August, tages seriøst og alvorligt. At udstille og sælge landskabsbilleder som 13-årig er jo heller ikke så almindeligt. Men også dengang i 1939 havde man arbejdsløshedsprojekter. Landsforeningen til Arbejdsløshedsbekæmpelse arrangerede en udstilling i Kolding kaldet “Gadens Talenter”. Her udstillede Hans August seks billeder og solgte to.

Med maleriet kom der imidlertid et mellemstykke. Den unge Hans August ville såmænd være landmand inspireret af gode ferieoplevelser hos en onkel. Og som han selv udtrykker det, så var der ikke rigtig plads til maleri i de år. Efter årene som karl og aftjent værne-

pligt vendte Hans August dog tilbage til Kolding. Det bedste, han fik ud af sin landbrugstid, siger han selv, var hans kone Anna Lise. De blev gift i 1949. At være kunstnerhustru er ikke nogen helt let sag. Det kræver sin kvinde, men heldet fulgte også Hans August her, Anna Lise har trofast bakket sin mand op og støttet ham livet igennem.

Der skulle billeder på væggen i det unge hjem, altså tog Hans August fat på maleriet igen. Samtidig skulle livet opretholdes. Det blev ved lagerarbejde og et mangeårigt virke på Sydjysk Trælast, fra 1949 til 1970 på hel tid, derefter på halv tid til 1981, hvor Hans August holdt op. Så startede en mere usikker tilværelse som heltidskunstner. På mange måder var arbejdet på Trælasten et heldigt valg, når det skulle være. Omgangen med træ, nøjagtigt målearbejde og respekt for materialet betød, at Hans August senere kunne lave sine skulpturer, så mål og proportioner holdt, når de skulle forstørres. Trælasten var også forstående, når Hans August skulle have fri for at forberede og deltage i udstillinger.

Om Hans August var blevet en anden slags kunstner, dersom han ikke havde været tvunget til gennem en årrække at have fast arbejde, er jo ikke til at vide. Men en opvækst i et godt arbejderhjem giver ballast og viden om samfundsforholdene, ligesom tilknytning til et

normalt arbejdsliv giver en bredere forståelse for andres forhold. En vågen interesse og mening om samfundsforhold i almindelighed har altsammen været af betydning for Hans Augusts kunst og hans forhold til det at arbejde med kunsten.

Med hensyn til kunstnerisk uddannelse var det i fyrreerne og begyndelsen af halvtredserne meget sværere at få regulære og langvarige uddannelser for de allerfleste, end det er i dag med de mange støttemuligheder, der findes nu.

Hans August kan huske, at han tilfældigt mødte kunstmaleren Thomas L. Jørgensen, som havde travlt, fordi han underviste i A.O.F. Han foreslog, at Hans August kom med på hans kursus. Det var berigende, fortæller Hans August, fordi Thomas Jørgensen skabte et varmt og inspirerende miljø. Thomas Jørgensens indflydelse kan også ses på nogle af Hans Augusts tidlige billeder – fra den periode, hvor han malede natur- og socialrealistiske motiver fra Koldings indre by og havnen. Især figurbillederne bærer præg af Thomas Jørgensens stil.

Hans August skulle dog snart finde sin egen stil. Han debuterede på Kunstnernes Påskeudstilling i Århus 1955. I 1959 var han medstifter af kunstnersammenslutningen "Den blå Citron". Her mødte Hans August andre kunstnere som Knud Hvidberg, William Soya, Bent Lohman, Seppo Mattinen, Børge Jørgensen, P. O. Hansen og flere andre dengang unge kunstnere, som kunne inspirere hinanden og debatere kunstneriske og faglige problemer. Det kendetegner i øvrigt Hans August, at han aldrig lukkede sig inde i noget elfenbenstårn,

men aktivt tog del i kunstnersammenslutninger og samvær med kolleger.

Først i 60erne begyndte han at arbejde med skulpturer, og der blev antaget nogle på "Den Frie" i København i 1962. Arbejdet med det skulpturelle fik betydning for maleriet, hvor Hans August var den første her i landet, så vidt vides, der arbejdede med rent sort og hvidt i stramme geometriske former – også kaldet op-art eller konkret kunst – som Hans August har holdt fast i og dyrket lige siden. Hans August har dog også i perioder arbejdet med farver på sine billeder og i forbindelse med udsmykningsopgaver. Hans August siger selv om de sort/hvide billeder:

Når jeg som billedkunstner gennem mange år i vid udstrækning har benyttet et enkelt sort/hvidt billedsprog – med disse to ligeværdige modsætninger, der spændingsfyldt, gensidigt forsøger at berige og påvirke hinanden – må det være et resultat af oplevelser, der har præget min tid. Oplevelser fra en verden og natur, vi alle er et ligeværdigt resultat af. En verden af spændingsfyldte mangfoldigheder, men som tilsyneladende – trods dette – er opbygget af enkle grundformer, hvis oprindelse og baggrund vi ikke forstår, men alligevel oplever at være en del af.

Med hensyn til skulpturerne siger Hans August selv, at mens hans malerier er affødt helt af hans egne tanker og forestillinger, så har han, når han arbejdede med skulpturerne, altid lagt megen vægt på de omgivelser, de skulle stå i, og hvad der i øvrigt passede til det aktuelle sted. De fleste af dem er jo også

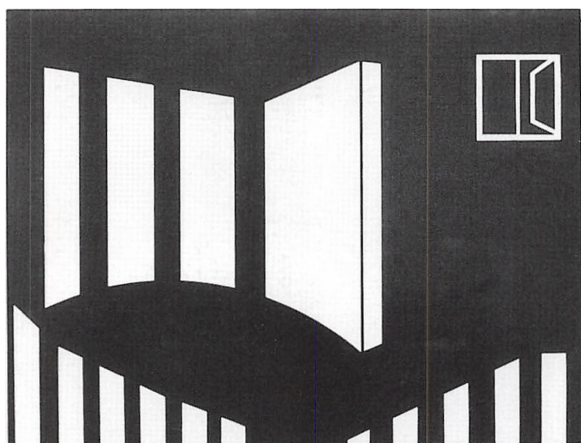
Hans August Andersen i færd med at montere et billede. Foto: Ludvig Dittmann, 1988.

ganske store. Hans August solgte den første skulptur til en hollandsk arkitekt som tilfældigt så den på en udstilling på Koldinghus. I 1965 rejste hele familien til Holland for at stille den op. Det var naturligvis en stor opmuntring.

De fleste af hans skulpturer er placeret i Koldingområdet. En oversigt over dem følger sidst i denne artikel.

Hans August havde sit første arbejdsrum i

vaskehuset til familiens lille rækkehus. Senere lejede han et stort kælderrum i "Kongehuset" ved Runddelen. Et egentligt atelier eller værksted fik Hans August først, da ægteparret købte Bjert gamle smedie i 1966 til forfærdelse for hele familien. Men huset blev gjort istand, og smedien blev efter meget hårdt arbejde til et godt værksted, hvor der både var plads til billeder og til at arbejde med skulpturer og udsmykning.

Komposition nr. 133, "Polen", 1977. Social- og sundhedsforvaltningen. Gave til Polenindsamling, 1981.

En kunstner kan lade sig inspirere af mange ting, stort som småt i dagligdagen. Mange rejser ud for at hente ny inspiration. Det er begrænset, hvor meget overskud Hans August har haft til rejser, men jeg ved, at Polen har betydet meget for ham. Den første rejse til Polen og Berlin fandt sted i 1973, og allerede samme år rejste Hans August til Polen igen for at udstille i Galleri Stodola i Warszawa. Disse besøg resulterede i en grafisk serie "Breve fra Polen" i sort/hvidt. Der har også været rejser til Sverige, Tyskland og Ungarn.

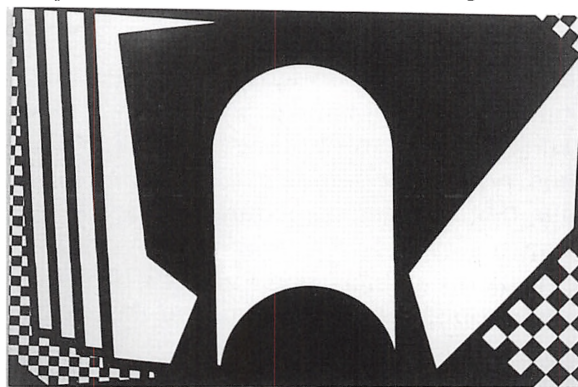
Først og fremmest har der været arbejdet. Det ser man på den lange liste over Hans Augusts arbejder, og da han er et ordensmenneske i modsætning til mange kunstnere, har han styr på, hvad han har lavet – nemlig 665 enkeltarbejder plus silketryk og udsmykninger. En af de mest kendte udsmykninger, set af de mange koldingensere, der færdes på Kol-

ding Folkebibliotek, er udsmykningen i sort/hvidt i bibliotekets sal.

Af enkeltarbejderne er de 85 skulpturer, heraf 20 udført på bestilling. At vejen fra idé og model til en skulptur og dens endelige udførelse kan være rigtig lang, viser historien om Stemmegaflen, som nu står i blankt stål ved Vejlevej. Modellen blev skabt i midten af 60'erne. Først var det meningen, den skulle stå i Borchs Gård ved biografen Kosmoramas gavl (bag Østergade 24), men da den endelige beslutning skulle tages af kommunen og boligselskabet Lejerbo, var der kommet et træ i vejen. Man foreslog så, at den kunne stå ved Lejerbos højhuse på Tvedvej, men det syntes kunstneren ikke var nogen god idé, hvilket man må give ham ret i. I 1974 blev sagen opgivet, men så alligevel genoplivet i 1993, og nu er skulpturen opstillet ved Vejlevej foran ældreboligerne ved afkørslen til Ndr. Ringvej til stor glæde for de mange, der færdes der.

Dette med at skaffe pengene til at fremstille en skulptur er også ofte i sig selv et problem,

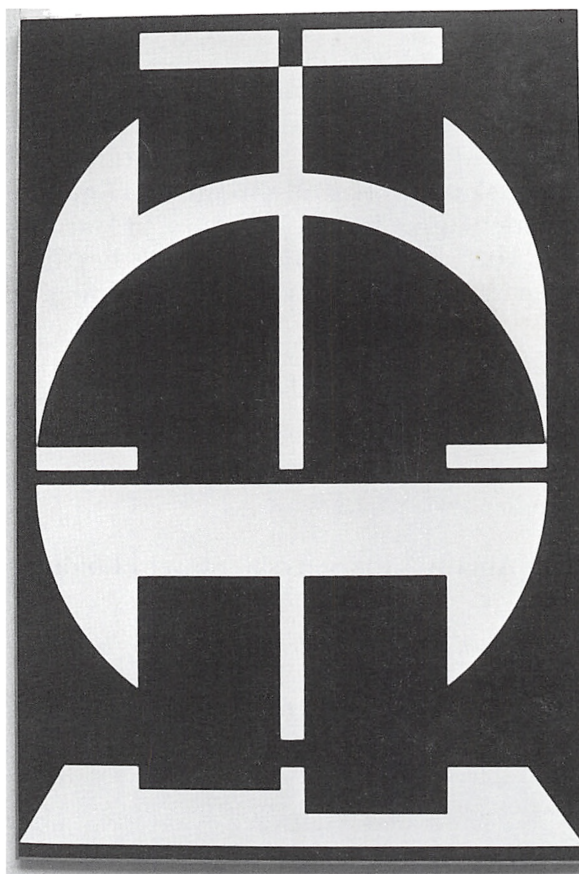
Komposition nr. 120, 1975. Tilhører Kolding Realskole.

selv om man har en oplagt idé. Eksempelvis "Pagoden" i Geografisk Have. Havens ledelse snakkede skulptur med Hans August i en fem-års tid, indtil Geografisk Haves Venner fik nedsat et arbejdsudvalg, som skulle finde pengene. Det drejede sig om et par hundrede tusinde. Først da speditør Bjarne Nielsen, H. Daugaard, der i øvrigt gennem mange år havde støttet Hans August med køb, kom med den ide, at Hans August skulle lave elleve modeller af Pagoden, som så kunne sælges til sponsorer for 17.500 kroner pr. stk., kom der gang i sagen, men som Hans August siger, var det hårdt arbejde at lave de mange små skulpturer på samleband med samme nøjagtighed som den første model. Til gengæld kan havens gæster nu nyde den smukke skulptur, der tager imod, når man træder ind i haven. Den blev opstillet i 1990.

Rigtig mange skulpturer står som nævnt rundt om i Kolding, men også Tinglev, Esbjerg, Vamdrup og Billund har skulpturer af Hans August Andersen. Ved Sønderjyllands Amtsgård står der to skulpturer smukt anbragt ned til Åbenrå Fjord. Når man så ved, at kunstneren havde erhvervsarbejde til 1981, de sidste ti år ganske vist kun halvtids, kan man alligevel næsten ikke forstå, det har kunnet lade sig gøre at skabe så meget. Men så ved man også, hvor meget kunsten har fyldt og fylder i Hans Augusts liv.

I 1986 fejrede Trapholt og Kolding Kunstforening Hans August Andersens 60-års fødselsdag med en stor retrospektiv udstilling på Trapholt. I den forbindelse gjorde Trapholts daværende direktør Sven Jørn Andersen sig nogle tanker om, hvad man kunne kræve af

Komposition nr. 150, 1982. Tilhører Trapholt.

en kunstner, for at vedkommende kunne være berettiget til at udstille på Trapholt. Sven Jørn Andersen skrev, at det krævede professionel anerkendelse og det blå stempel, som opnås ved at deltage i censurerede udstillinger med professionelle bedømmere. I virkeligheden er der kun ganske få af vore mange kunststudøvere, der slipper igennem dette nåleøje.

Sven Jørn Andersen omtaler endvidere Hans Augusts personlige indsats for udviklingen af det konkrete maleri i Danmark, hvor Hans August var med blandt de forreste. Jeg omtaler dette, fordi man måske netop på grund af de mange skulpturer og udsmykninger i Koldingområdet kunne forledes til at tro, at kunstneren "kun" er lokal, uden at dette begreb i øvrigt skal forstås i nedsættende betydning.

Kilder:

Samtale med Hans August Andersen, 2000.

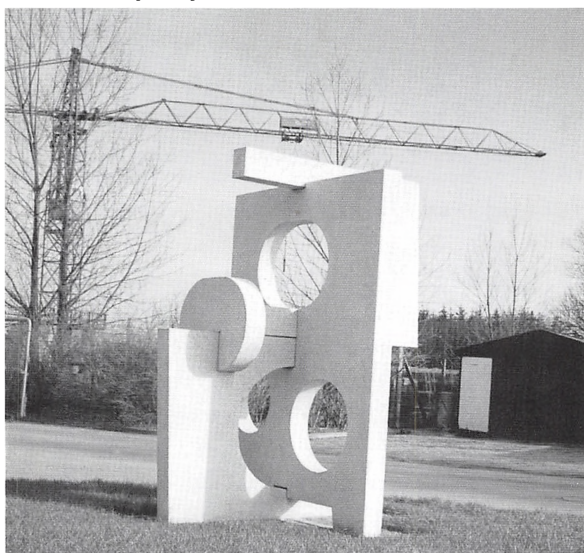
Kolding Folkeblad 12. april 1986

Kolding Folkeblad 10. september 1990

Jubilæumskatalog Trapholt 1986

Hans August Andersens skulpturer i Kolding:

4 elementer, Kjær og Trillingsgaard A/S, Egtvedvej 8, 3,2 m høj, udført 1973-74 i hvid beton.

↑ *Havnen I, tilhører H. Overbecks Efterf., hjørnet af Jens Holms Vej og Sdr. Havnegade, 5.2 m høj, udført i corten stål, opstillet 1. august 1974.*

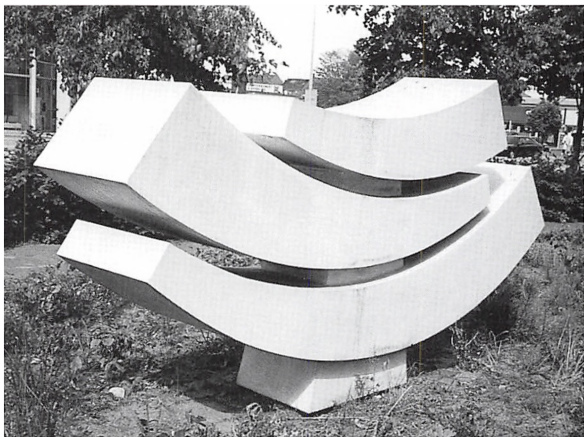

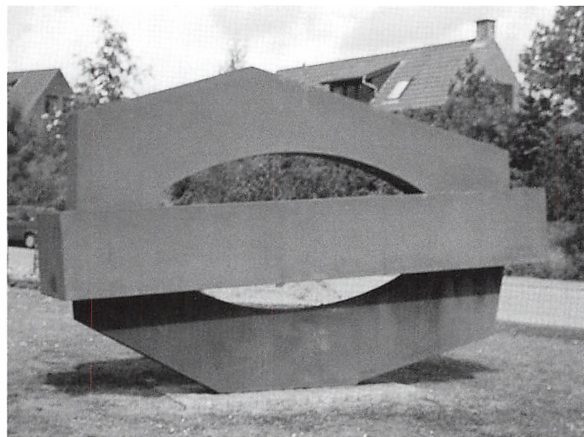
← 3 elementer, Kolding Tekniske Skole, Tietgensvej, 6 m høj, udført i corten stål, opstillet 29. november 1975, afsløret 16. december 1975, gave fra Bertram og Jenny Knudsens Velgørenhedsfond.

↑ Havnen II, H. Daugaard A/S, Toldbodgade, 2,80 m høj, udført i 10 mm corten stål, afsløret 6. juni 1982.

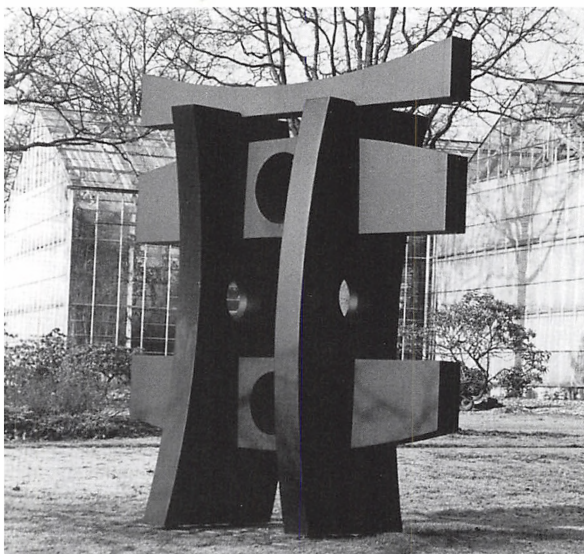

Ved Vejen, hjørnet af Karolinegade og Sydbanegade, 3 m lang, 1,60 m høj, udført i hvid beton. Gave fra Sparekassen SDS til Kolding Kommune. Afsløret den 17. september 1981.

Bjertsulpturen ved Bjerthallen, Sdr. Bjert. 2,4 m høj, 4 m lang, udført i corten stål, afsløret 28. maj 1983.

Pagode, Geografisk Have. 3 m høj, udført i corten stål, afsløret 1. september 1990.

Stemmeafsløret, Kolding Kommune og Lejerbo, hjørnet af Ndr. Ringvej og Vejlevej, 8 m høj, udført i rustfrit stål, opstillet 9. oktober 1993.